

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖ

Biudžetinė įstaiga, Vytauto g. 2, LT-40115 Kupiškis, tel. (8 459) 35 500, faks. (8 459) 35 510, el. p. savivaldybe@kupiskis.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188774975

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos
Panevėžio valdybos viršininkui

IŠVADA

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ, KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIO BŪSTO NUOMOS, REMONTO, SOCIALINIO BŪSTO FONDO SUDARYMO IR BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ MOKINIŲ, GYVENANČIŲ KAIMO GYVENAMOSIOSE VIETOVĖSE, NEATLYGINTINO VEŽIMO Į MOKYKLAS IR Į NAMUS ORGANIZAVIMO SRITYSE

2017 m. rugsėjo 27 d.

Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktais, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi, 3 dalies 5 punktu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ ir atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2017 m. birželio 21 d. raštą Nr. 4-09-319 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo 2017 metais“, Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. ADV-520 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo“ nustatė galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę šiose veiklos srityse: Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos, Bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus, taip pat pasirinktose Kupiškio rajono savivaldybės įmonėse – uždarosiose akcinėse bendrovėse, kuriose Kupiškio rajono savivaldybė yra 100 procentų akcininkė organizavimo srityse, bei pavedė Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Teisės ir viešosios tvarkos skyriaus vyresniajai specialistei Gintarei Balanoškaitei pateikti Savivaldybės merui išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo šiose srityse.

Vadovaujantis galiojančiu teisiniu reglamentavimu, nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę, vertinti metiniai duomenys nuo 2016 m. III ketvirčio pradžios iki 2017 m. II ketvirčio

pabaigos bei Kupiškio rajono savivaldybės norminiai teisės aktai, socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos, bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus nustatymu, taip pat atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2017 m. birželio 21 d. rašte Nr. 4-09-319 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo 2017 metais“ pateiktus pastebėjimus, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas turi būti atliekamas ne tik savivaldybės veiklos srityse, tačiau šią korupcijos prevencijos priemonę privalo įgyvendinti ir savivaldybių įstaigos, o nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojusias Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio nuostatas – ir savivaldybių įmonės, todėl Kupiškio rajono savivaldybių įmonėms – uždarajai akcinei bendrovei „Kupiškio autobusų parkas“, uždarajai akcinei bendrovei „Kupiškio komunalininkas“, UAB „Kupiškio vandenys“ buvo pasiūlyta korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atlikti šių įmonių viešųjų pirkimų srityje. Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę analizuojamose veiklos srityse buvo vertinama pagal šiuos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies atitinkamus kriterijus:

1. Atskirų valstybės tarnautojų ar darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.
2. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Vertinant korupcijos pasireiškimo tikimybę buvo naudojamosi Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų klausimynu, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“. Klausimynas buvo išsiųstas atitinkamoms įmonėms ir Kupiškio rajono savivaldybės administracijos skyriams, atsakingiems už priskirtą veiklos sritį. Paminėtina, kad uždarosioms akcinėms bendrovėms buvo leista pasirinkti pildyti klausimyną ar ne, nes tai joms tampa tam tikru iššūkiu dėl pirmą kartą vertintinos veiklos antikorpuciniu požiūriu. Ateityje, tikimasi, kad Kupiškio rajono savivaldybės įmonės ir įstaigos gebės vertinti savo veiklos sritis antikorpuciniu požiūriu. Žinoma, tokia sritis reikalauja atitinkamų mokymų, gilesnių įžvalgų ir pastebėjimų, nes, kaip žinia, tiek Kupiškio rajono savivaldybėje, tiek Savivaldybės įmonėse vyksta darbuotojų kaitumas, todėl naujai atėjęs darbuotojas nėra tinkamai apmokytas pateikti atitinkamą išvadą antikorpuciniu požiūriu, vertinti teisės aktus per korupcijos rizikos analizės prizmę.

Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijose siūloma įgaliotiems subjektams, vertinant

veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizuoti įstaigos priimtus teisės aktus, sprendimus, atliktus veiksmus šiais aspektais:

1. Vertinti, ar pasirinktos įstaigos veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos įstaigos veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui.

2. Vertinti, ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kita.

3. Vertinti, ar yra įtvirtinti valstybės ar savivaldybės įstaigos vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema.

4. Atlikti kitus būtinus veiksmus ir atlikti kitus būtinus vertinimus.

Kiekviena analizuojama veiklos sritis vertinama per aukščiau nurodytus kriterijus, atsižvelgiant į esminius momentus kaip esamas reguliavimas ir teisinė bazė, kontrolės mechanizmai vidaus procesuose, ginčų sprendimo procedūros ir kita. Kiekvienai veiklos sričiai bus skiriamas atskiras dėmesys, kiekviena aptariama veiklos sritis bus analizuojama atskirame skyriuje.

Pagal siūlomą vertinimo sistemą nuosekliai analizuojami atitinkami teisės aktai, reguliuojantys atitinkamą veiklos sritį, taip pat sisteminiame gauti klausimyno rezultatai ir atitinkamai padaromos galutinės vertinimo išvados. Vertinimas atliktas dokumentiniu būdu, formaliu, sisteminiu analizės ir žodinio paklausimo metodu, analizuojant Kupiškio rajono savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir Savivaldybės įmonių (uždarųjų akcinių bendrovių), atsakingų už tyrimui pasirinktos veiklos srities organizavimą, vykdymą, kontrolę, veiklos nuostatus, darbuotojų pareigybių aprašymus, teisės aktus, kuriais savo veikloje vadovaujasi darbuotojai, taip pat atrankos principu – vertinant pasirinktos srities veiklos dokumentinę medžiagą, kuri apibūdina esamą situaciją.

1. Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuoma

Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuomos sritis atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktą, kuriame nurodoma, kad valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, taip pat Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 3 punktą, kai atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra

išsamiai reglamentuoti. Kadangi dėl šios aptariamos srities, kuri patenka į sąrašą sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė – verta išanalizuoti Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos reglamentavimą ir teisinę bazę dokumentų analizės metodu.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo, jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimynas buvo pateiktas Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus specialistams (nuo 2017-07-01 Infrastruktūros skyrius) įvertinti prašomus kriterijus. Apibendrinus gautus duomenis ir atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo vertinimą Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje, vertinami per analizuojamą laikotarpį (2016 m. III ketvirčio pradžia – 2017 m. II ketvirčio pabaiga) šie veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai:

1. Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. TS-188.

2. Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimas Nr. TS-275 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

3. Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-88.

4. Kupiškio rajono savivaldybės būsto su bendrojo naudojimo patalpomis nuomos tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 12 d. sprendimu Nr. TS-323.

5. Būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų mokėjimo ir permokėtų kompensacijų grąžinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugpjūčio 6 d. sprendimu Nr. TS-243.

Taip pat korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti buvo vertinami ir specialistų, atsakingų už socialinio būsto fondo sudarymą ir jo remontą, socialinio būsto nuomos veiklos sritį reglamentuojantis teisės aktas – Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus specialisto pareigybės aprašymas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. ADV-466.

2014 m. spalio 9 d. priimto Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 4 straipsnis numato, kad už paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti atsakingos institucijos yra ir Savivaldybių tarybos. Savivaldybių tarybos, remdamosi Lietuvos Respublikos paramos būstui

įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 4 straipsnio 5 dalies 3 punktu, pagal kompetenciją nustato savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarką.

Siekdama užtikrinti teisėtą, efektyvų ir sklandų socialinio būsto fondo sudarymą ir jo remonto darbus, taip pat nustatyti skaidrią socialinio būsto nuomos tvarką, Kupiškio rajono savivaldybės taryba 2015 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. TS-188 patvirtino Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės fondo dalies, nuomos tvarkos aprašą. Šis aprašas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimu Nr. TS-275 buvo pakeistas ir patobulintas, dar kartą šis tvarkos aprašas buvo pakeistas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-88. Dabartinis reguliavimas numato pakeistą ir patobulintą Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarką.

Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos apraše aiškiai nurodytos pagrindinės teisės akto sąvokos, socialinio būsto nuomos tvarka ir sąlygos, nuomos sutarčių sudarymo ir keitimo tvarka, pridedamos baigiamosios nuostatos, o prie teisės akto taip pat pridedamos šios pavyzdinės formos: 1) Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutartis, kurios forma patvirtinta Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-88, pridedama šalių teisės ir pareigos, nuomos mokesčio ir atsiskaitymo tvarka, taip pat pavyzdinėje formoje numatyti sutarties galiojimo terminai, pakeitimo ir pasibaigimo pagrindai. Galiausiai visa pavyzdinė forma užbaigiama teisine atsakomybe. Paminėtina, kad Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutarties formos 4.11 papunktis numato, kad asmuo, norėdamas pagerinti Savivaldybės būstą, turi gauti rašytinį Nuomotojo leidimą, kuriame gali būti aptariama pagerinimo apimtis, pagerinimo atlikimo terminas, pagerinimui panaudotų lėšų atlyginimo sąlygos. Prie šio aptariamojo teisinio dokumento ir jo pavyzdinės formos pridedamas Savivaldybės būsto nuomos sutarties priedas, kuriame nurodytas nuomininko teisinis pagrindas priimti Savivaldybės perduodamą būstą, o Savivaldybei (nuomotojui) jį perduoti; 2) socialinio būsto nuomos sutartis, kurios forma patvirtinta Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-88. Bendrai šis aprašas numato tris reguliuojamas sritis – 1) savivaldybės būstą, 2) socialinį būstą, 3) savivaldybės būstą bendrabučio pastate. Korupcijos pasireiškimo tikimybei įvertinti pagal tematiką analizuojamas tik socialinis būstas, jo skyrimo ir remonto tvarka.

Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos apraše nurodyta, kad Savivaldybės būsto fondo ir Savivaldybės socialinio būsto fondo apskaita tvarkoma sudarant ir tvirtinant Savivaldybės būsto fondo ir Savivaldybės socialinio būsto fondo sąrašus. Savivaldybės būsto fondo ir Savivaldybės socialinio būsto fondo sąrašai tvirtinami ir keičiami Savivaldybės tarybos sprendimu.

Vadovaujantis šio aptariamojo tvarkos aprašo trečio skyriaus 8 punktu, kuriame numatyta, kad teisę į socialinio būsto nuomą turi asmenys ir šeimos, kurie atitinka Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ir išsinuomoti įstatymo 9 straipsnio nurodytus reikalavimus. Asmenys pateikia prašymą Savivaldybės administracijos direktoriui ir yra įrašomi į atitinkamus sąrašus. Nuoseklią tvarką dėl socialinio būsto nuomos tvarkos ir sąlygų reglamentuoja šio tvarkos aprašo trečiasis skyrius.

Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašo ketvirtasis skyrius, kuris reglamentuoja Savivaldybės būsto nuomos tvarką ir sąlygas, numatyto atvejis, kada yra nuomojamas Savivaldybės būstas. Kiekvienas atvejis yra aptariamasis atskiru punktu, todėl tvarka yra sklandi ir nuosekli.

Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutartis sudaroma, keičiama ir nutraukiama vadovaujantis Civiliniu kodeksu, Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu ir Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašu. Nuomos sutartis pasirašo Savivaldybės administracijos direktorius. Nuomos sutarčių sudarymo ir keitimo pagrindu nurodytas griežtas terminas – socialinis būstas išnuomojamas terminuotam, ne ilgesniam kaip 3 metų laikotarpiui. Nuomininko prašymu, jei buvo vykdomos socialinio būsto nuomos sąlygos, nuomos sutartis Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu gali būti pratęsiama. Apraše numatyti aiškūs sutarties nutraukimo pagrindai, kiekvienas atvejis aptariamasis atskiru punktu.

Vienas iš aktualių teisinių dokumentų yra Kupiškio rajono savivaldybės būsto su bendrojo naudojimo patalpomis nuomos tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 12 d. sprendimu Nr. TS-323. Prie bendrųjų nuostatų nurodyta, kad šis Kupiškio rajono savivaldybės būsto su bendrojo naudojimo patalpomis nuomos tvarkos aprašas taikomas nuomojant Kupiškio rajono savivaldybei nuosavybės teise priklausančių būstų su bendromis patalpomis, įtrauktų į Savivaldybės tarybos patvirtintą Savivaldybės būsto fondo sąrašą, nuomos sąlygas ir tvarką. Šio tipo būstų pagrindinė naudojimo paskirtis nustatyta kaip gyvenamoji įvairioms socialinėms grupėms. Bendruose nuostatuose nurodyta, kad Ekonomikos ir turto valdymo skyrius atsakingas už tinkamą asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, prašymų išnagrinėjimą. Šis Kupiškio rajono savivaldybės būsto su bendrojo naudojimo patalpomis nuomos tvarkos aprašas turi aiškią struktūrą – teisinis dokumentas suskirstytas į skyrius, numatyta Savivaldybės būsto bendrabučio pastate nuomos tvarka, kiekvienas atvejis nurodytas punktais ir papunkčiais, yra baigiamosios nuostatos. Dokumento tekstas struktūriškai nuosekliai išdėstytas, reguliuojama sritis yra pakankamai aiški.

Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuomos sritį taip pat reglamentuoja ir Būsto nuomos, ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų mokėjimo ir permokėtų kompensacijų gražinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugpjūčio 6 d. sprendimu Nr. TS-243. Būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų mokėjimo ir permokėtų kompensacijų gražinimo tvarkos aprašas reglamentuoja būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų mokėjimo ir permokėtų kompensacijų gražinimo tvarką. Kaip nurodoma aptariamajame tvarkos apraše, šis tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu ir Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijų dydžio apskaičiavimo metodika, kuri patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 472. Teisė į būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensaciją aptariama šiame teisės akte. Asmenys ar šeimos turi atitikti tam tikrus reikalavimus, kurie aptarti atskiru punktu, būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensavimo tvarka taip pat numatyta aptariamajame dokumente, kompensacijos dydis ir kompensacijos mokėjimo stabdymas, nutraukimas, permokėtų kompensacijų gražinimas nuosekliai aptartas atskiruose skyriuose.

Iš aptartųjų teisinių dokumentų, matyti, kad Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos sritis yra pakankamai plačiai reglamentuojama, kiekvienas atvejis yra aptariamas atskiru punktu, tekstas dėstomas aiškiai ir nuosekliai. Paminėtina, kad Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ADV-1050 patvirtino Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus veiklos nuostatus. Skyriaus veiklos nuostatuose nurodyta, kad tikslas – užtikrinti valstybės bei Savivaldybės turto efektyvų valdymą ir racionalų panaudojimą, disponavimą juo pagal teisės aktų reikalavimus, jo privatizavimą, laikantis teisės aktų reikalavimų, vykdyti Savivaldybės administracijos priskirtas funkcijas viešųjų paslaugų administravimo, strateginio planavimo ir investicijų valdymo srityje. Prie įvairių Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus uždavinių paminėti ir ypač svarbūs aspektai, kaip pavyzdžiui, šiam skyriui priskiriami uždaviniai: 9.1 papunktis – spręsti valstybės ir Savivaldybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo klausimus, 9.3 papunktis – įgyvendinti valstybės paramos teikimą būstui įsigyti ar išsinuomoti. Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus veiklos nuostatuose numatytos ir funkcijos, susijusios su socialinio būsto nuomos skyrimo tvarka ir kitomis sritimis: 20 punktas – vykdyti valstybės paramos teikimą būstui įsigyti teikiant subsidijas būsto kredito daliai padengti ir mokant iš valstybės biudžeto lėšų būsto kredito draudimo įmokas teisės aktų nustatyta tvarka bei aprūpinant Savivaldybės socialiniu būstu. Paminėtina, kad šio skyriaus veiklos nuostatai užtikrina pakankamą **vidaus kontrolę**. Skyriaus darbo organizavimas

vykdomas hierarchijos pagrindu – skyriui vadovauja Skyriaus vedėjas, kuris pagal aptariamo dokumento 43.2 papunktį užtikrina Skyriaus veiklos nuostatų laikymąsi ir Skyriui pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymą, pagal 43.4 papunktį – atsiskaito už Skyriaus veiklą Savivaldybės administracijos direktoriui, 53 punktas – Skyriaus vedėjas yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Savivaldybės administracijos direktoriui. Taip pat paminėtina, kad skyriaus valstybės tarnautojai ir darbuotojai atlieka funkcijas, nurodytas jų pareigybių aprašymuose, kuriuos tvirtina Savivaldybės administracijos direktorius. Šalių šių vidinių kontrolės mechanizmų taip pat Kupiškio rajono savivaldybės administracijoje vykdoma ir vidinė veiklos sritis reglamentuojančių teisės aktų kontrolė.

Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus specialisto pareigybės aprašyme, patvirtintame Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. ADV-466, antrame skyriuje nurodyta, kad Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus specialisto pareigybė reikalinga koordinuoti Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Savivaldybės būsto fondo dalies, valdymą. Šio specialisto veiklos sritis tiesiogiai susijusi su paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti Savivaldybės būstą ir socialinį būstą, kaip Savivaldybės būsto fondo dalį. Plačiau Ekonomikos ir turto valdymo skyriaus specialisto funkcijos aptariamos penktajame pareigybės aprašymo skyriuje.

Atsižvelgiant į Korupcijos pasireiškimo tikimybės Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo, jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimą, pažymėtina, kad Kupiškio rajono savivaldybėje nebuvo gauta asmenų skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl kontrolės / priežiūros subjektų veiklos / priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo. Savivaldybėje priimti teisės aktai periodiškai peržiūrimi, vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas, tai patvirtina ir Kupiškio rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto, kaip Kupiškio rajono savivaldybės būsto fondo dalies, nuomos tvarkos aprašo, patvirtinto Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-88 ankstesni taisymai ir tobulinimai.

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje:

- Konkrečių priemonių, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei šalinti Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje, rekomenduoti netikslinga, nes Kupiškio rajono savivaldybės taryba, neperžengdama savo kompetencijos ribų, tiksliai įgyvendina Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti nuostatas, susijusias su Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo

ir jo remonto, socialinio būsto nuomos srities reglamentavimu Kupiškio teritorijoje. Priimti atitinkami Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimai, kurie numato aiškią ir nuoseklią tvarką sudarant socialinio būsto fondą, skiria socialinį būstą asmenims, numatant remonto sąlygas, galimybę kompensuoti remonto darbui panaudotas lėšas ir kita.

2. Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinas vežimas į mokyklas ir į namus

Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinas vežimas į mokyklas ir į namus atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktą, kuris teigia, kad valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, taip pat Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 3 punktą, kai atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimynas buvo pateiktas Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus specialistams įvertinti prašomus kriterijus. Apibendrinus gautus duomenis ir atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo vertinimą Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus srityje vertinami šie per analizuojamą laikotarpį (2016 m. III ketvirčio pradžia – 2017 m. II ketvirčio pabaiga) veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai:

1. Kupiškio rajono savivaldybės mokyklinių autobusų naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2014 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. TS-21.

2. Kupiškio rajono savivaldybės mokyklų mokinių vežimo mokykliniais autobusais tvarkos aprašas, patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2016 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. TS-265.

Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-620 (toliau – mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašas). Prie šio aprašo bendrųjų nuostatų ketvirtos dalies nurodyta, kad mokinių vežimą mokykliniais autobusais organizuoja valstybinės ir **savivaldybės** mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. Savivaldybės tarybos kompetencijai priimti mokinių vežimą reglamentuojantį sprendimą numato Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 7 punktas, 16 straipsnio 2 dalies 26 punktas ir kiti straipsniai (*bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas yra savarankiška savivaldybių funkcija*). Remiantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-620 patvirtintu tvarkos aprašu, Kupiškio rajono savivaldybės taryba 2016 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. TS-265 patvirtino Kupiškio rajono savivaldybės mokyklų mokinių vežimo mokykliniais autobusais tvarkos aprašą. Šiuo aprašu įpareigojo Kupiškio rajono savivaldybės mokyklų vadovus parengti ir patvirtinti konkrečios mokyklos mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašą.

Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo paskirtis – reglamentuoti mokinių vežimą mokykliniais autobusais, kad būtų užtikrintas tinkamas ir saugus mokinių vežimas į mokyklą ir atgal. Šis aprašas reglamentuoja kaimuose, miesteliuose toliau kaip *3 kilometrai* nuo mokyklos gyvenančių mokinių, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas vežimo mokykliniu autobusu tvarką.

Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo antrame skyriuje nurodyta mokinių vežimo mokykliniu autobusu organizavimo tvarka. Šalia įvairių teisės aktų reglamentuojančių neatlygintiną mokinių pavėžėjimą į mokyklą ir namus, taip pat vadovaujamosi Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos parengtomis Mokinių vežiojimo organizavimo metodinėmis rekomendacijomis, vykdant mokyklų tobulinimo programą. Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo antro skyriaus 9 punktas nurodo, kad kiekvienais mokslo metais mokyklinio autobuso sustojimo vietas nustato, maršrutus, tvarkaraščius ir vežamų mokinių sąrašus, dalyvaujant mokyklinio autobuso vairuotojui, sudaro už organizuotą mokinių vežimą mokykloje atsakingas asmuo, tvirtina mokyklos vadovas. Sprendimo priėmimo procedūra yra pakankamai aiški ir skaidri, nes autobuso maršruto derinimas vyksta įvairiais lygiais, galutinį sprendimą po derinimo proceso priima mokyklos vadovas. Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo trečiasis skyrius numato mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarką. Remiantis šio dokumento trečiojo skyriaus 16 punktu – vairuotojas iki mokinių vežimo nustatytu maršrutu, ar maršrutais pradžios turi žinoti mokinių vežimo maršrutą, tvarkaraštį, sustojimo vietas, kitus su vežimu susijusius dokumentus, taip pat susipažinti su vežamais mokiniais. Autobuse turi važiuoti

lydintis asmuo, kai to reikia pagal nustatytą tvarką. Mokinių vežimo į namus ar mokyklą sritis pagal dabar reglamentuojamą tvarką yra pakankamai griežta, kiekvienas atsakingas darbuotojas turi jam priskirtas funkcijas, jas privalo vykdyti skaidriai ir atsakingai. Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo ketvirtasis skyrius numato ne tik darbuotojų pareigas, bet ir atsakomybę asmenims, atsakingiems už netinkamą mokinių vežimo organizavimą.

Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo paskutinis skyrius atkreipia dėmesį, kad Savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyrius kasmet analizuoja ir vertina mokinių vežimo mokykliniais autobusais poreikio tenkinimą, kokybę, mokinių saugumo užtikrinimą, priima sprendimus dėl mokinių vežimo gerinimo. Tokiu būdu užtikrinamas skaidrus ir efektyvus procesas, sukuriamas savikontrolės mechanizmas moksleivių nemokamo vežimo autobusu srityje.

Vienas iš aktualių teisinių dokumentų, reglamentuojančių Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintą vežimą į mokyklą ir į namus – Kupiškio rajono savivaldybės mokyklinių autobusų naudojimo tvarkos aprašas (toliau – mokyklinių autobusų naudojimo tvarkos aprašas), patvirtintas Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2014 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. TS-21. Mokyklinių autobusų naudojimo tvarkos aprašo paskirtis – reglamentuoti mokyklinių autobusų naudojimo, nuomos ir apmokėjimo už nuomą tvarką. Mokykliniai ir mokykliniai geltonieji autobusai naudojami bendrojo ugdymo mokyklos mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos, neatlygintinio vežimo į mokyklas ir į namus funkcijai įgyvendinti pagal įstaigos direktoriaus patvirtintus maršrutus, suderinus juos su Kultūros, švietimo ir sporto skyriumi ir Kupiškio rajono savivaldybės įmone – uždara akcine bendrove „Kupiškio autobusų parkas“. Galutinis sprendimas priimamas tik suderinus visų reikiamų institucijų sprendimus. Mokyklinių autobusų naudojimo tvarkos aprašo trečiasis skyrius numato naudotis autobusu finansavimo ir apmokėjimo už nuomą tvarką. Finansavimas galimas dviem būdais: 1) autobuso naudojimo išlaidos finansuojamos iš Savivaldybės tarybos sprendimu mokyklai patvirtintų savarankiškomis funkcijoms vykdyti skirtų asignavimų, 2) autobuso naudojimo išlaidos finansuojamos iš Savivaldybės tarybos sprendimu mokyklai patvirtintų mokinio krepšelio lėšų prekių ir paslaugų naudojimui skirtų asignavimų. Pagrindinė atsakomybė už švietimo įstaigos autobuso kontrolę bei naudojimą tenka švietimo įstaigos vadovui.

Atsižvelgiant į Korupcijos pasireiškimo Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinio vežimo į mokyklas ir į namus organizavimo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimą, paminėtina, kad Kupiškio rajono savivaldybėje nebuvo gauta asmenų

skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl kontrolės ar priežiūros subjektų veiklos priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus organizavimo srityje.

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus srityje:

- Konkrečių priemonių, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei šalinti Kupiškio rajono bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus rekomenduoti netikslinga, nes Kupiškio rajono savivaldybės taryba, neperžengdama savo kompetencijos ribų, tiksliai įgyvendina Vietos savivaldos įstatymo jai suteiktą savarankiškąją funkciją – organizuoti bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus eigą. Priimti atitinkami Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimai, kurie numato aiškią ir nuoseklią tvarką organizuojant mokinių nemokamą vežimą į mokyklą ir į namus, numatant atsakingus asmenis veiklos srityje, jų pareigas ir atsakomybę, taip pat reglamentuojama ir mokyklinių autobusų naudojimo tvarka, derinimo ir sprendimo priėmimo procesas yra pakankamai aiškus.

3. Viešųjų pirkimų sritis Kupiškio rajono savivaldybės įmonėse

3.1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas UAB „Kupiškio vandenys“

UAB „Kupiškio vandenys“ 2017-08-11 raštu Nr. S(1.11)-83 pateikė korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę. Vertinant įmonės veiklą viešųjų pirkimų kontekste pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalį, viešųjų pirkimų sritis UAB „Kupiškio vandenys“ gali atitikti šiuos kriterijus:

1. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.
2. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimyno analizės duomenys rodo, kad UAB „Kupiškio vandenys“ veiklą per analizuojamą laikotarpį (2016 m. III ketvirčio pradžia – 2017 m. II ketvirčio pabaiga) viešųjų pirkimų srityje reglamentuoja ir skaidrų procesą turi užtikrinti šie dokumentai:

1. UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas, patvirtintas UAB „Kupiškio vandenys“ direktoriaus 2009-01-06 įsakymu Nr.1.5-2.

2. UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų komisijos pirmininko, nario ar eksperto konfidencialumo pasižadėjimas (pasirašytas atitinkamo asmens nuo 2014-10-30).

3. Viešųjų pirkimų komisijos nario nešališkumo deklaracija (pasirašytas atitinkamo asmens nuo 2014-10-30).

4. UAB „Kupiškio vandenys“ direktoriaus 2014 m. spalio 30 d. įsakymas Nr.1.5-5 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“.

5. UAB „Kupiškio vandenys“ direktoriaus 2016 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr.1.5-4 „Dėl UAB „Kupiškio vandenys“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių pakeitimo“.

Atsižvelgiant į UAB „Kupiškio vandenys“ 2017-08-11 raštu Nr. S(1.11)-83 pateiktus dokumentus, matyti, kad atliekant viešųjų pirkimų vykdymo veiklos vertinimą buvo analizuojami kriterijai, kurie atitinka valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170. Bendrame kontekste buvo analizuojami šie kriterijai: ar laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų, turinčių įtakos įmonės veiklai, ar įmonė priėmė būtinus teisės aktus įstatymams įgyvendinti ir kita.

UAB „Kupiškio vandenys“ direktorius 2009 m. sausio 6 d. įsakymu Nr.1.5-2 patvirtino viešųjų pirkimų taisyklės, viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą ir paskelbė viešųjų pirkimų komisijos sudėtį. UAB „Kupiškio vandenys“ direktoriaus 2014 m. spalio 30 d. įsakymu Nr.1.5-5 patvirtinta nauja UAB „Kupiškio vandenys“ nuolat veikianti viešųjų pirkimų komisija.

Kiekvienas iš komisijos narių pasižada atitinkamai naudoti konfidencialią informaciją, susijusią su viešaisiais pirkimais ir tik Viešųjų pirkimų komisijos nario ar eksperto konfidencialumo pasižadėjime nurodytais pagrindais. Atitinkamai kiekvienas komisijos narys yra pasirašęs viešųjų pirkimų komisijos nario nešališkumo deklaraciją.

UAB „Kupiškio vandenys“ 2017-08-11 raštu Nr. S(1.11)-83 pateiktoje informacijoje, nurodoma, kad kiekvienam didesniai nei 1/100 įmonės įstatinio kapitalo turto įsigijimui įmonė turi gauti Kupiškio rajono savivaldybės tarybos leidimą. Šiuo požiūriu vertinama, kad tai yra viena iš priemonių vykdyti skaidrius viešuosius pirkimus bei mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę.

UAB „Kupiškio vandenys“ direktoriaus 2016 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr.1.5-4 patvirtintos viešųjų pirkimų sritį reguliuojančios UAB „Kupiškio vandenys“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės. Šios taisyklės pagal bendrųjų nuostatų antrą punktą nustato supaprastintų pirkimų organizavimo ir planavimo tvarką, supaprastintus pirkimus atliekančius asmenis, supaprastintų pirkimų būdus ir jų atlikimo, ginčų nagrinėjimo procedūras, pirkimo dokumentų rengimo ir teikimo tiekėjams reikalavimus. Šios UAB „Kupiškio vandenys“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės

parengtos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu, kitais viešuosius pirkimus reglamentuojančiais teisės aktais. Remiantis supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis ir jose numatytomis reguliavimo sritimis numatoma, kad bendras mechanizmas turi užtikrinti skaidrius ir objektyvius viešuosius pirkimus. Vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai nėra plačiai aprašyti UAB „Kupiškio vandenys“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse, paskutinysis skyrius akcentuoja tik ginčų nagrinėjimo tvarkos bendruosius bruožus ir nurodo vadovautis Viešųjų pirkimų įstatymo penkto skyriaus nuostatomis.

Vadovaujantis UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimynu, paminėtina, kad šios įmonės veikla nėra susijusi su kitų įstaigų kontrole ir priežiūra, įmonės veikla nėra susijusi su leidimų, nuolaidų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Sprendimų priėmimo mechanizmas pagal UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimyną yra visuotinis akcininkų susirinkimas, valdyba, kuri iš penkių narių renkama ketveriems metams, ir įmonės vadovas. Pažymima, kad kasmet yra parenkamas nepriklausomas auditas, kuris išvadas pateikia Savivaldybės tarybai. Remiantis klausimyne pateiktais atsakymais, įmonės darbuotojai, dalyvaujantys viešųjų pirkimų vykdymo procese bei komisijos darbe, žino jiems pavestas funkcijas bei atsakomybes, tačiau, kaip pažymima, jos ne visada yra pakankamai aiškiai nurodytos vidaus dokumentuose. Taip neužtikrinama pirkimo proceso stebėseną, sudarytų pirkimo sutarčių vykdymo kontrolė ir kita, todėl viešųjų pirkimų sritis UAB „Kupiškio vandenys“ nėra pakankamai aiškiai reglamentuota, neužtikrinama viešųjų pirkimų proceso kontrolė. Atsižvelgiant į išanalizuotus duomenis darytina išvada, kad UAB „Kupiškio vandenys“ korupcijos pasireiškimo tikimybė yra reali.

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų srityje:

1. Išanalizavus UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimyną ir teisės aktus, kuriais reglamentuota viešųjų pirkimų sritis šioje įmonėje, galima pasiūlyti stiprinti viešųjų pirkimų kontrolę paskiriant atsakingą asmenį, kuris galėtų objektyviai ir nešališkai įvertinti proceso eigą, pasiūlyti imtis atitinkamų veiksmų ar išvengti neskaidraus proceso. Šiuo aspektu būtų užtikrinama viena iš korupcijos prevencijos priemonių neskaidriuose viešuosiuose pirkimuose.

2. Atsižvelgiant į UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimyną ir jame nurodytus pastebėjimus dėl aiškiai nesuformuluotų funkcijų įmonės vidaus dokumentuose vykdant viešuosius pirkimus, siūloma raštu numatyti UAB „Kupiškio vandenys“ viešųjų pirkimų srityje dirbantiems specialistams aiškiai suformuluotas funkcijas ir atsakomybę.

3.2. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas uždarojoje akcinėje bendrovėje „Kupiškio komunalininkas“

Uždaroji akcinė bendrovė (toliau – UAB) „Kupiškio komunalininkas“ 2017-08-14 raštu Nr. IS-01-338 pateikė korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę. Vertinant įmonės veiklą viešųjų pirkimų kontekste pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies kriterijus, viešųjų pirkimų sritis UAB „Kupiškio komunalininkas“ gali atitikti šiuos kriterijus:

1. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

2. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

2017-08-14 pateiktame rašte Nr. IS-01-338 UAB „Kupiškio komunalininkas“ nurodė per analizuojamą laikotarpį (2016 m. III ketvirčio pradžia – 2017 m. II ketvirčio pabaiga) šiuos viešųjų pirkimų veiklą reglamentuojančius teisės aktus:

1. UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriaus 2009 m. rugpjūčio 3 d. įsakymas Nr. T-25 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“.

2. UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriaus 2011 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. T-11/1 „Dėl supaprastintų viešųjų pirkimų komisijos“.

3. UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriaus 2014 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. T-08 „Dėl UAB „Kupiškio komunalininkas“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“.

Viešųjų pirkimų vykdymo srityje reglamentuojančių teisės aktų nustatymo klausimyno UAB „Kupiškio komunalininkas“ nepateikė, tačiau, kaip minėta, Kupiškio rajono savivaldybės įmonėms buvo palikta diskrecijos teisė pildyti klausimyną ar ne dėl pirmą kartą vykstančios korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo Savivaldybės įmonėse.

UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktorius 2009 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. T-25 priėmė sprendimą „Dėl supaprastintų viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“. Šiame sprendime numatyta, kad sprendimu sudaryta Viešojo pirkimo komisija, kuri vykdo visus UAB „Kupiškio komunalininkas“ viešuosius pirkimus, išskyrus tam tikras išlygas, nurodytas šiame įsakyme, Viešojo pirkimo komisijos nariai savo funkcijas pradeda vykdyti tik pasirašę nešališkumo ir konfidencialumo pasižadėjimą.

Paminėtina, kad UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriaus įsakymo Nr. T-25 nepakeitė ir nepapildė, nes konkretaus pirkimo vertė nurodyta litais, todėl ši Savivaldybės įmonė neatsižvelgia į rekomendacijas periodiškai peržiūrėti teisės aktus, vykdyti nustatytą teisinio

reglamentavimo spragų ir kolizijų šalinimą. UAB „Kupiškio komunalininkas“ 2009 m. rugpjūčio 3 d. direktoriaus įsakymo Nr. T-25 6 dalyje nurodė, kad įsakymo vykdymo kontrolę pasilieka direktorius savo kompetencijai, todėl vertinant šią nuostatą viešųjų pirkimų kontrolės vykdymo užtikrinimas nėra visiškai objektyvus. Šiuo atveju kontrolę turėtų užtikrinti atsakingas nešališkas specialistas, kuriam būtų pavesta kontroliuoti viešųjų pirkimų vykdymo procesą.

UAB „Kupiškio komunalininkas“ Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente, patvirtintame 2011 m. gegužės 30 d. direktoriaus įsakymu Nr. T-11/1, numatė, kad Viešųjų pirkimų komisija yra atskaitinga UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriui. Vertinant viešųjų pirkimų komisijos darbo pobūdį ir veiklos pagrindą – objektyviai įvertinti ir vykdyti viešuosius pirkimus, būti objektyvia ir savarankiška bei skaidria institucija, todėl jokios atskaitomybės tarp komisijos ir direktoriaus tiesiogiai neturėtų būti. Vadovaudamasis Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsniu, komisija dirba pagal ją sudariusios perkančiosios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir vykdo tik rašytines jos užduotis ir įpareigojimus. Komisija yra atskaitinga perkančiajai organizacijai bendrąja prasme.

UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktorius 2014 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. T-08 patvirtino Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės. Šiuo įsakymu pakeistos anksčiau galiojusios UAB „Kupiškio komunalininkas“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės, patvirtintos UAB „Kupiškio komunalininkas“ direktoriaus 2011 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. T-18. Viena iš aktualių Kupiškio rajono savivaldybės įmonių problemų yra viešųjų pirkimų proceso kontrolės neužtikrinimas. Ne išimtis yra ir UAB „Kupiškio komunalininkas“. Šios įmonės Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės numato tik ginčų nagrinėjimo procedūras, tačiau veiklos kontrolė įvairiose viešojo pirkimo stadijose nenumatyta.

Apibendrinant pasakytina, kad UAB „Kupiškio komunalininkas“ viešųjų pirkimų veiklos vykdymo srityje trūksta aiškesnio teisinio reglamentavimo, laiku neatsižvelgiama į poreikį keisti ir tobulinti viešųjų pirkimų veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Pasakytina, kad tokia situacija gali sudaryti prielaidas kilti korupcijos apraiškoms UAB „Kupiškio komunalininkas“.

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti UAB „Kupiškio komunalininkas“ viešųjų pirkimų srityje:

1. UAB „Kupiškio komunalininkas“ siūloma atsižvelgti į viešųjų pirkimų proceso stebėsenos ir kontrolės mechanizmo stiprinimą, gebėti objektyviai ir nešališkai įvertinti proceso trukumus, gebėti teikti siūlymus viešųjų pirkimų proceso skaidrumui užtikrinti. Šį veiksma galėtų įgyvendinti asmuo, nepriklausantis viešųjų pirkimų komisijai.

2. Rekomenduojama UAB „Kupiškio komunalininkas“ dažniau vertinti dabar galiojančius teisės aktus, periodiškai juos peržiūrėti, atsižvelgti į Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo klausimyne siūlomą aspektą – vykdyti nustatyto teisinio reglamentavimo

spragų ar kolizijų taisyumą. Vadovaujantis šiais kriterijais bus mažinama korupcijos pasireiškimo tikimybė Savivaldybės įmonėje.

3.3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas uždarojoje akcinėje bendrovėje „Kupiškio autobusų parkas“

Uždaroji akcinė bendrovė (toliau – UAB) „Kupiškio autobusų parkas“ 2017-08-14 raštu Nr. S-64 pateikė korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą viešųjų pirkimų srityje. Vertinant įmonės veiklą viešųjų pirkimų kontekste pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies kriterijus, viešųjų pirkimų sritis UAB „Kupiškio autobusų parkas“ gali atitikti šiuos kriterijus:

1. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

2. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Analizuojant UAB „Kupiškio autobusų parkas“ 2017-08-14 raštu Nr. S-64 pateiktą medžiagą, kurioje nurodoma, kad šioje įmonėje viešųjų pirkimų sritis per analizuojamą laikotarpį (2016 m. III ketvirčio pradžia – 2017 m. II ketvirčio pabaiga) reglamentuojama šiais teisės aktais:

1. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus 2016 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. T-42 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Kupiškio autobusų parkas“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ ir jo priedas – tiekėjų (rangovų) apklausos pažyma.

2. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. T-25 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“.

3. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus 2017 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. T-26 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento patvirtinimo“ ir jo priedai: 1 priedas – Viešojo pirkimo komisijos pirmininko, nario ar eksperto nešališkumo deklaracija, 2 priedas – Viešojo pirkimo komisijos pirmininko, nario ar eksperto konfidencialumo pasižadėjimas.

Prie UAB „Kupiškio autobusų parkas“ 2017-08-14 rašto Nr. S-64 pridedama ir papildoma medžiaga:

1. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus 2016 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. T-106 „Dėl 2017 metų Viešųjų pirkimų plano patvirtinimo“.

2. 2017 m. sausio 29 d. Viešųjų pirkimų ir pirkimų, nurodytų LR viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje, ataskaita (komunaliniam sektoriui).

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ 2017-08-14 rašte Nr. S-64 pateikta gana išsami informacija apie organizuojamus viešuosius pirkimus, šią veiklos sritį reglamentuojančius teisės

aktus. Paminėtina, kad šiame rašte nurodyta, kad UAB „Kupiškio autobusų parkas“ pasibaigus kalendoriniams metams Viešųjų pirkimų tarnybai pateikia ataskaitą apie per kalendorinius metus atliktus pirkimus. Šis veiksmas vertintinas kaip viena iš korupcijos prevencijos priemonių, kai atlikti viešieji pirkimai yra įvertinami kompetentingos institucijos. Pažymėtina, kad Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo klausimyno UAB „Kupiškio autobusų parkas“ nepateikė.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ pažymi, kad per analizuojamą laikotarpį nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų, taip pat nebuvo gauta bendrovės darbuotojų ir kitų asmenų pranešimų apie galimas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Dar viena korupcijos prevencijos priemonė, kurią vykdo UAB „Kupiškio autobusų parkas“, yra viešųjų pirkimų plano rengimas ir tvirtinimas, kuris skelbiamas Viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus 2016 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. T-42 patvirtino UAB „Kupiškio autobusų parkas“ supaprastintų Viešųjų pirkimų taisykles, kurių tikslas – nustatyti perkančiosios organizacijos vykdomų prekių, paslaugų ir darbų supaprastintų viešųjų pirkimų būdus ir jų procedūrų atlikimo tvarką, pirkimo dokumentų rengimo ir teikimo tiekėjams reikalavimus, ginčų nagrinėjimo procedūras. Šios UAB „Kupiškio autobusų parkas“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės iš esmės tokios pat kaip ir kitų Kupiškio rajono savivaldybės įmonių. Viena iš pagrindinių problemų ta, kad neskiriamas pakankamas dėmesys viešųjų pirkimų kontrolei užtikrinti. Kaip ir kitų įmonių supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse, dėmesys skiriamas ginčų nagrinėjimui nurodant, kad ginčai nagrinėjami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo atitinkamo skyriaus nuostatomis plačiau nekonkretizuojant ir nedetalizuojant. Prie šių supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių pridedama tiekėjų (rangovų) apklausos pažyma, kurią tvirtina perkančiosios organizacijos vadovas.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktorius 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. T-25 patvirtinta nuolatinė viešųjų pirkimų komisijos sudėtis. Analizuojant šią komisijos sudėtį iškyla klausimas dėl pareigų dubliavimosi. Pavyzdžiui, šis UAB „Kupiškio autobusų parkas“ 2017 m. balandžio 7 d. direktoriaus įsakymas Nr. T-25 nurodo, kad pirkimų organizatorius yra ir viešųjų pirkimų komisijos narys. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktorius, kuris tvirtina įsakymus ir dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo, yra ir nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos narys. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse išaiškino, kad pirkimų organizatorius – perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu paskirtas perkančiosios organizacijos darbuotojas, kuris perkančiosios organizacijos nustatyta tvarka organizuoja ir apklausos būdu atlieka supaprastintus pirkimus, kai tokiems pirkimams atlikti nesudaroma komisija. Vertinant antikorpuciniu požiūriu toks dvigubas pareigų ir darbinių funkcijų sugretinimas nėra itin logiškas siekiant skaidrių ir objektyvių viešųjų pirkimų.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktorius 2017 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. T-26 patvirtino Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą. Šiame Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente numatytos gana plačios komisijos funkcijos, komisijos teisės ir pareigos, aptartas komisijos darbo organizavimas. Kaip ir kitų Kupiškio rajono savivaldybės analizuotų įmonių Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas nėra labai platus ir išsamus. Vertinant viešųjų pirkimų sritį kaip gana problemišką, sukeliančią gana plačias diskusijas dėl esamo reguliavimo trūkumų, tai Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas galėtų būti išsamesnis, tikslesnis, pavyzdžiui, konkrečiai neapibrėžta, kas nagrinėja tiekėjų pretenzijas.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente pažymėjo, kad Komisijos pirmininkas, kiekvienas Komisijos narys ir ekspertas gali dalyvauti Komisijos darbe tik pasirašęs nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą, kurie pridedami kaip priedai prie šio aptariamojo Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento. Toliau UAB „Kupiškio autobusų parkas“ 2017-08-14 rašte Nr. S-64 nurodo visų komisijos narių pasirašytas nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus, kurie įpareigoja laikytis objektyvumo, nešališkumo ir kitų Viešųjų pirkimų įstatyme įvardintų principų.

UAB „Kupiškio autobusų parkas“ prie 2017-08-14 rašto Nr. S-64 pridėjo Viešųjų pirkimų ir pirkimų, nurodytų LR viešųjų pirkimų įstatymo 10 str. 5 dalyje, 2016 metų ataskaitą. Šioje ataskaitoje matyti, kad ši įmonė per ataskaitinį laikotarpį atliko viso 655 prekių ir paslaugų pirkimus. Peržvelgus lentelėje pateiktus duomenis apie pirkimus, kurie turėtų patekti į 655 prekių ir paslaugų pirkimus, iš jų nebuvo atliktas nė vienas elektroninis pirkimas, taip pat inovatyvūs pirkimai, pirkimai, kurie atliekami Viešųjų pirkimų įstatymo 85 str. 6 d. pagrindais ir kiti numatyti antroje ataskaitos lentelėje.

Apibendrinus analizės duomenis, galima daryti išvadą, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė UAB „Kupiškio autobusų parkas“ yra tikėtina. Išanalizavus teisės aktus, kurie reguliuoja viešųjų pirkimų sritį šioje Kupiškio rajono savivaldybė įmonėje buvo pastebėta, kad trūksta aiškesnio ir nuoseklesnio teisės aktų reglamentavimo, neatsižvelgiama į rekomendacijas periodiškai peržiūrėti teisės aktus. Taip pat UAB „Kupiškio autobusų parkas“ neturi aiškaus teisinio reguliavimo vykdant viešųjų pirkimų kontrolę ir priežiūrą, tačiau pats proceso reguliavimas yra numatytas atitinkamuose teisės aktuose, kurie patvirtinti UAB „Kupiškio autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu (t. y. UAB „Kupiškio autobusų parkas“ supaprastintos viešųjų pirkimų taisyklės, viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas ir kita). Ginčų nagrinėjimas viešųjų pirkimų srityje šabloniškai orientuotas į Viešųjų pirkimų įstatymo penkto skyriaus nuostatas nedetalizuojant konkrečių nuostatų UAB „Kupiškio autobusų parkas“ viešųjų pirkimų taisyklių pagrindais.

Priemonės, kurių būtina imtis korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti UAB „Kupiškio autobusų parkas“ viešųjų pirkimų srityje:

1. UAB „Kupiškio autobusų parkas“, kaip ir kitos analizuotos Kupiškio rajono savivaldybės įmonės, skiria mažai dėmesio viešųjų pirkimų kontrolei, todėl siūloma atsižvelgti į rekomendacijas stiprinti šią veiklos sritį įvedant kontrolės mechanizmus viso proceso metu.

2. Atsižvelgti į rekomendacijas periodiškai peržiūrėti viešųjų pirkimų sritį reglamentuojančius teisės aktus, kurie turėtų nuosekliai kisti su Viešųjų pirkimų įstatymo pokyčiais. Taip pat atsižvelgti į viešųjų pirkimų komisijos darbo sudėtį, kad komisija gebėtų išlikti objektyvi ir nešališka. Žinoma, tokią nuostatą sunku įgyvendinti, kai darbuotojų skaičius įmonėje yra nedidelis.

Priemonės, kurios reikalingos siekiant ateityje užkirsti kelią galimai korupcijos pasireiškimo tikimybei analizuotose veiklos srityse (Kupiškio rajono savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymo ir jo remonto, socialinio būsto nuomos srityje, bendrojo ugdymo mokyklų (Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos, Kupiškio r. Subačiaus gimnazijos, Kupiškio r. Skapiškio pagrindinės mokyklos) mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino vežimo į mokyklas ir į namus srityje, taip pat pasirinktose Kupiškio rajono savivaldybės įmonėse – uždariesiose akcinėse bendrovėse vykdomų viešųjų pirkimų srityje):

- prevencijos tikslais atskleisti ir šalinti galimas korupcijos pasireiškimo priežastis ir sąlygas, keičiantis teisiniam reguliavimui;
- analizuoti, priimti bei keisti Savivaldybės teisės aktus;
- atsižvelgti į Kupiškio rajono savivaldybių įmonių reglamentuojamas veiklos sritis, teikti joms teisinę ir profesinę pagalbą;
- imtis kitų priemonių, kurios prisidės prie korupcijos masto mažinimo.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas padės Kupiškio rajono savivaldybėje išvengti korupcijos apraiškų, keliančių grėsmę Kupiškio rajono savivaldybės autoritetui, gyventojų pasitikėjimo valdžios institucijomis laipsniui, taip pat asmenims, kurie tiesiogiai susiję su analizuotomis veiklos sritimis, Kupiškio rajono savivaldybės teikiamų paslaugų kokybei.